МІЖНАРОДНИЙ ЄВРОПЕЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
«ЄВРОПЕЙСЬКА ШКОЛА БІЗНЕСУ»

УЗГОДЖУЮ
Директор Навчально-наукового інституту «Європейська школа бізнесу»
_____ **О. О. Власенко**
"19" липня 2021 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри суспільних наук та мовної підготовки
_____ **О. О. Покатілова**
"19" липня 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПОРІВНЯЛЬНЕ ПРАВОЗНАВСТВО

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти:	Перший (бакалаврський) рівень
Ступінь вищої освіти:	Бакалавр
Галузь знань:	07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність:	073 «Менеджмент»

Київ – 2021

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО:

Приватний заклад вищої освіти «Міжнародний європейський університет».

Робоча програма навчальної дисципліни розроблена на основі навчальних планів №073б/21-01, №073бз/21-02, №073п/21-03, №073пз/21-04, схвалених на засіданні Вченої ради університету (протокол №7 від 01.07.2021 р.).

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Кандидат юридичних наук, доцент _____ О.О. Сорока

Робоча програма навчальної дисципліни обговорена та схвалена на засіданні кафедри суспільних наук та мовної підготовки,

протокол № 7 від « 09 » липня 2021 р.

Завідувач кафедри суспільних наук та мовної підготовки _____ О.О. Покатілова

Робоча програма навчальної дисципліни обговорена та схвалена на засіданні кафедри менеджменту та економіки,

протокол № 8 від « 02 » 09 2021 р.

Завідувач кафедри менеджменту та економіки _____ Ю. С. Ремига

Плановий термін між ревізіями – 1 рік

Контрольний примірник

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Порівняльне правознавство» складена відповідно до Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт) першого (бакалаврського) рівня галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент».

Опис навчальної дисципліни (анотація).

Навчальна дисципліна «Порівняльне правознавство» є однією із нормативних навчальних дисциплін для підготовки студентів

Дана навчальна дисципліна покликана поглибити знання студентів про найважливіші категорії та особливості генезису права різних країн.

Інформаційний опис начальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	**Галузь знань 07 «УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ»**	**Нормативна**	**Нормативна**
Розділів – 3	**Спеціальність:** 073 «Менеджмент»	Рік підготовки	Рік підготовки
Змістових розділів – 3		**1-й**	**1-й**
		Семестр	Семестр
		1-й	**1-й**
		Лекції	Лекції
		16 год.	**4 год.**
Загальна кількість годин – 90		Практичні	Практичні
		16 год.	**2 год.**
Тижневе навантаження: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3,6	**Освітній рівень:** Перший (бакалаврський) рівень	Самостійна робота	Самостійна робота
		58 год.	**84 год.**
		Вид контролю:	Вид контролю:
		іспит	**іспит**

Міждисциплінарні зв'язки. Навчальна дисципліна «Порівняльне правознавство» належить до обов'язкових компонентів освітньої програми за спеціальністю «Менеджмент», галузі знань «Управління та адміністрування».

Навчальна дисципліна «Порівняльне правознавство» пов'язана з навчальними дисциплінами: «Теорія держави і права», «Конституційне право зарубіжних держав», « Міжнародне право», «Міжнародне приватне право».

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою навчальної дисципліни «Порівняльне правознавство» є:

- ознайомити студентів з особливостями та загальними тенденціями розвитку національних правових систем і їх сімей на підставі їх порівняння;
- сформувати у студентів правничий світогляд, правосвідомість і правову культуру правознавця. юридичне мислення;
- навчити студентів застосовувати теоретичні правничі знання для здійснення порівняльно-правового аналізу;
- навчити студентів застосовувати порівняльно-правові дослідження для поглиблення їх правових знань.
- Основними завданнями вивчення дисципліни є
- Завдання навчальної дисципліни „ Порівняльне правознавство ” включає викладання студентам навчального матеріалу для набуття ними знань та вмінь:
- навчити студентів здійснювати порівняльний аналіз правових явищ, виявляти їх спільні риси та відмінності на підставі встановлення визначених критеріїв порівняння;
- надати студентам правничий матеріал щодо становлення та розвитку правових систем зарубіжних держав;
- навчити студентів користуватися термінологією, що застосовується в юридичній компаративістиці ;
- навчити студентів систематизувати правові знання щодо особливостей різних сімей права та здійснювати їх аналіз та узагальнення;
- навчити студентів, на підставі узагальнення інформації про різні правові системи світу, виявляти загальні тенденції розвитку національних правових систем та їх сімей;
- навчити студентів, на підставі застосування порівняльно-правових досліджень, виявляти процеси взаємовпливу національних правових систем різних країн, а також систем міжнародного та внутрішньодержавного права.

Згідно з вимогами стандарту дисципліна забезпечує набуття студентами **компетентностей:**

Інтегральна компетентність	Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів соціальних та поведінкових наук.
Загальні компетентності	ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов’язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК 14. Здатність працювати у міжнародному контексті.

	ЗК 16. Здатність використовувати та дотримуватися національних та міжнародних стандартів, чинних правових норм у своїй професійній діяльності.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	СК 6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

Деталізація компетентності відповідно до дескрипторів НРК у формі **«Матриці компетентності».**

№	Компетентність	Знання	Уміння / навички	Комунікація	Автономія та відповідальність
Інтегральна компетентність					
1.	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів соціальних та поведінкових наук	Знати: поняття порівняльного правознавства, основні критерії класифікації правових систем, історію виникнення і розвитку правових сімей, відмінності між правовими сім'ями та тенденції їх розвитку, термінологією порівняльно-правових досліджень	Вміти використовувати порівняльно-правовий метод при аналізі проблем вітчизняного права, аналізувати праці зарубіжних правознавців та аналізувати джерела іноземного права,	Ефективна комунікація та публічних виступів; співпраця та налагодження партнерської взаємодії; відкритість інформації	Аналітичні здібності, дисциплінованість, інноваційність, самоорганізація та орієнтація на розвиток, дипломатичність, відповідальність, сумлінність, стресостійкість, комунікабельність
Загальні компетентності					
2.	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	Мати знання щодо застосування критичного мислення .	Вміти критично мислити, аналізувати.	Зрозуміле і недвозначне донесення власних висновків	Відповідати за прийняття рішень
	Здатність працювати у міжнародному контексті.	Знати національні та міжнародні джерела інформації	Вміти використовувати сучасні інформаційні технології та бази даних	Встановлювати відповідні контакти	Нести відповідальність за інформацію, що використовується в проф.діяльності

	Здатність використовувати та дотримуватися національних та міжнародних стандартів, чинних правових норм у своїй професійній діяльності.	Знати національні та міжнародні джерела інформації	Вміти використовувати сучасні інформаційні технології та бази даних	Встановлювати відповідні контакти	Нести відповідальність за інформацію, що використовується в проф.діяльності
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності					
3.	Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.	Знати різноманіття народів та мультикультурність світу	Вміти застосовувати повагу до мультикультурності	Встановлювати звязки з представниками різних рас та народів	Поважати культуру та побут усіх представників тієї чи іншої культури.

Програмні результати.

Програмні результати навчання	ПРН 1. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ПРН 12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації. ПРН 15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності. ПРН 18. Ідентифікувати екологічні та економіко-правові наслідки функціонування підприємств в умовах сталого розвитку суспільства

Результати навчання для дисципліни:

По завершенню вивчення дисципліни «Порівняльне правознавство» студенти повинні **знати:**

поняття порівняльного правознавства; основних критеріїв класифікації правових систем; історії виникнення і розвитку правових сімей; відмінностей між правовими сім'ями та тенденцій їх розвитку; значення порівняльно-правових досліджень для юридичної науки, правотворчості і практики правозастосування.

вміти:

використовувати порівняльно-правовий метод при аналізі проблем вітчизняного права; аналізувати праці зарубіжних правознавців та аналізувати джерела іноземного права; володіти термінологією порівняльно-правових досліджень.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

На вивчення навчальної дисципліни (денна форма навчання) відводиться 90 годин (24 години лекцій, 16 практичних занять, 50 годин СРС), 3 кредити ЄКТС.

Заочна форма навчання 90 годин (4 години лекцій, 2 години практичних занять, 84 годи СРС)

Програма дисципліни структурована на 3 розділи.

Розділ І. Теоретико-методологічні засади порівняльного правознавства

Розділ ІІ. Характеристика порівняльно-правових досліджень окремих об'єктів

Розділ ІІІ. Основні нарями порівняльно-правових досліджень сутності та танденцій взаємовпливу міжнародного та внутрішньодержавного права

Зміст дисципліни за розділами

Змістовий розділ І

Тема 1. Історія порівняльного правознавства
Тема 2. Теорія порівняльного правознавства
Тема 3. Методологія порівняльного правознавства
Тема 4. Порівняльно-правові дослідження сучасних правових вчень.

Змістовий розділ ІІ

Тема 5. Порівняльно-правові дослідження національних правових систем
Тема 6. Порівняльно-правові дослідження сучасних правових сімей
Тема 7. Характеристика основних правових сімей сучасності.

Змістовий розділ ІІІ

Тема 8. Сучасні процеси взаємовпливу національних правових систем
Тема 9. Порівняльно-правові дослідження міжнародного права і внутрішнього права країн

Теми лекцій:

ЗМІСТОВИЙ РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПОРІВНЯЛЬНОГО ПРАВОЗНАВСТВА

Тема 1. Історія порівняльного правознавства.

Застосування порівняльних досліджень в період античності та середньовіччя. Роль італійських, німецьких та французьких університетів XVIV-XVIII ст. у забезпеченні передумов становлення юридичної компаративістики. Загальні тенденції сучасних компаративістських досліджень. Концепції порівняльного правознавства. Значення французького і англійського товариств порівняльного законодавства у становленні науки порівняльного правознавства. Основні положення 1 Міжнародного Конгресу порівняльного права, 1990, Париж. Основні положення 2 Міжнародного Конгресу порівняльного права, 1924, Гаага. Основні положення 3 Міжнародного Конгресу порівняльного права, 1932, Афіни.

Тема 2. Теорія порівняльного правознавства.

Порівняльне правознавство як один із методів юриспруденції . Порівняльне правознавство як юридична наука. Порівняльне правознавство як навчальна дисципліна. Предмет юридичної компаративістики. Об'єкти порівняльно-правових досліджень. Сфера застосування порівняльно-правових досліджень. Принципи

порівняльного правознавства. Функції юридичної компаративістики. Взаємовплив порівняльного правознавства з іншими юридичними науками.

Тема 3. Методологія юридичної компаративістики.

Поняття методології юридичної компаративістики. Система методів юридичної компаративістики. Класифікації методів, які використовуються при проведенні порівняльно-правових досліджень. Об'єкти порівняльно-правових досліджень. Сутність системного підходу до порівняльно-правового дослідження. Основні прояви порівняння як логічної пізнавальної операції. Загальні вимоги щодо аналізу об'єктів. Критерії, за якими здійснюється аналіз об'єктів дослідження. Методика порівняльно-правового дослідження законодавства. Рівні порівняльно-правових досліджень.

Тема 4. Порівняльно-правові дослідження сучасних правових вчень.

Роль порівняльного правознавства у виявленні переваг та недоліків та доведенні відносності юридичних концепцій. Правила здійснення порівняльно-правового аналізу правового вчення. Найбільш поширені помилки при здійсненні порівняльного дослідження юридичної концепції. Способи оформлення результатів порівняльно-правового дослідження правового вчення.

ЗМІСТОВИЙ РОЗДІЛ ІІ.
ХАРАКТЕРИСТИКА ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ОКРЕМИХ ОБ'ЄКТІВ.

Тема 5. Порівняльно-правові дослідження національних правових систем.

Поняття правової системи як елемента суспільної системи. Характеристика елементів національної правової системи. Ознаки національної правової системи. Співвідношення категорій «національна правова система» і «система права». Багатоманітність визначень поняття « національна правова система». Аналіз різноманіття загальнотеоретичних визначень структури національної правової системи. Методологічне значення правової системи . Методика дослідження національних правових систем.

Тема 6. Порівняльно-правові дослідження правових сімей.

Сутність категорії «правова сім`я». Класифікація національних правових систем в правові сім`ї згідно з французькою школою юридичної компаративістики. Підходи німецьких компаративістів до об'єднання національних правових систем в «правові кола». Джерела (форми) права як юридична категорія і критерій формування правових сімей. Ієрархія джерел права в різних правових сім`ях. Співвідношення звичаю і права в різних правових сім'ях. Роль законодавства як джерела права правових сімей.

Тема 7. Характеристика основних правових сімей сучасності.

Характеристика становлення романо-германської сім'ї права. Поняття рецепції римського права. Шляхи поширення елементів романо-германської сім`ї права поза межі континентальної Європи. Специфічні риси сім`ї континентального права. Наявність публічної та приватної складових в системі романо-германського права. Поняття англо-американської сім`ї права. Сутність системи загального права. Поняття та призначення права справедливості. Відмінність ролі статутного права в Англії та США. Судова практика або судовий прецедент як один з основних джерел англо-американської правової сім'ї. Виникнення суду присяжних та його роль у формуванні англійського права. Історія виникнення та основні джерела мусульманського права. Система джерел традиційної сім'ї права.

ЗМІСТОВИЙ РОЗДІЛ ІІІ. ОСНОВНІ НАРЯМИ ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ СУТНОСТІ ТА ТАНДЕНЦІЙ ВЗАЄМОВПЛИВУ МІЖНАРОДНОГО ТА ВНУТРІШНЬОДЕРЖАВНОГО ПРАВА.

Тема 8. Сучасні процеси взаємовпливу національних правових систем.

Поняття правових інтеграційних процесів. Сучасні Тенденції правової інтеграції на сучасному етапі розвитку світового співтовариства. Характеристика способів подолання юридичних колізій в правових системах різних держав. Зміст основних напрямів погодженого правового розвитку, їх співвідношення. Роль типових (модельних) законів в забезпеченні інтеграції правових систем держав-учасниць СНД. Державна політика щодо адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу. Етапи, механізм та форми забезпечення процесу адаптації законодавства України до законодавства ЄС.

Тема 9. Порівняльно-правові дослідження міжнародного права і внутрішнього права країн світу.

Характеристика теорій співвідношення міжнародного і внутрішньодержавного права. Сутність взаємного впливу міжнародної і національних правових систем. Проблеми забезпечення відповідності положень національних законодавств міжнародно-правововим стандартам. Методичні рекомендації щодо здійснення порівняльно-правових досліджень проблем співвідношення міжнародного та національного права. Специфіка порівняльно-правових досліджень проблем співвідношення міжнародного та національного права. Критерії порівняльно-правового аналізу співвідношенн внутрішньодержавного і міжнародного права.

Тема 10. Порівняльно-правові дослідження міжнародного права і внутрішнього права країн.

Загальна характеристика правових систем релігійного типу. Мусульманське (ісламське) право. Індуське право. Іудейське (єврейське) право. Канонічне право

Тема 11. Релігійні правові системи.

Загальна характеристика правових систем традиційного типу. Правові системи країн Далекого Сходу. Правові системи держав Африки

Теми практичних занять
ЗМІСТОВИЙ РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПОРІВНЯЛЬНОГО ПРАВОЗНАВСТВА

Тема 1: Загальна характеристика порівняльного правознавства.

1. Історичні аспекти виникнення та становлення юридичної компаративістики.
2. Підходи до розуміння сутності порівняльного правознавства.
3. Предмет порівняльного правознавства та об`єкти порівняльно-правових досліджень.
4. Функції порівняльного правознавства.
5. Місце порівняльного правознавства в системі юридичних наук.
6. Використання результатів порівняльно-правових досліджень.

Теми рефератів:

- Співвідношення юридичної компаративістики з теорією держави і права та філософією права.
- Застосування елементів порівняльно-правового дослідження при створення стародавніх пам`яток права.

Тема 2: Методологія порівняльного правознавства.

1. Поняття методології юридичної компаративістики.
2. Характеристика підходів до методології порівняльного правознавства.
3. Зміст порівняльно-правового методу.
4. Характеристика інших методів наукового пізнання, що застосовуються юридичною компаративістикою .

Теми рефератів:

- Сутність та сфера застосування юридико-соціального критерію дослідження державно-правових явищ.
- Логічні прийоми та принципи в системі методології юридичної компаративістики.

Тема 3: Види порівняльно-правових досліджень та правила їх організації.

1. Переваги та недоліки нормативного та функціонального порівняння.
2. Поняття діахронного та синхронного порівняння.
3. Характеристика внутрішнього та зовнішнього порівняння.
4. Бінарне порівняння та мультипорівняння.
5. Макро-, мікро- та інституціональне порівняння.
6. Правила організації та здійснення порівняльно-правового дослідження.

7. Способи оформлення результатів порівняльно-правового дослідження.
8. Критерії порівняльно-правового аналізу об`єктів дослідження

Теми рефератів:

- Характеристика сфер застосування окремих видів порівняльно-правових досліджень
- Співвідношення видів порівняльно-правових досліджень при порівняльному аналізі однорідних галузей права різних країн

Тема 4: Поняття та структура правової системи

1. Характеристика плюралістичної наукової думки щодо визначення поняття „правова система".
2. Значення категорії „ правова система" для порівняльного правознавства.
3. Ознаки правової системи.
4. Співвідношення понять „правова система" і „ система права".
5. Структура правової системи.

Теми рефератів:

- Національна правова система як основний об'єкт юридичної компаративістики
- Характеристика плюралістичних наукових підходів до класифікації національних правових систем.

ЗМІСТОВИЙ РОЗДІЛ 2. ХАРАКТЕРИСТИКА ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ОКРЕМИХ ОБ'ЄКТІВ .

Тема 5: Характеристика романо-германської правової сім`ї.

1. Історичні аспекти розвитку романо-германської правової сім`ї.
2. Характерні ознаки романо-германської сім`ї права.
3. Виділення романської та германської груп правових систем в структурі романо-германської сім` ї права.
4. Система джерел права романо-германської правової сім`ї.
5. Характеристика зв`язку романо-германської правової сім`ї з римським правом.
6. Вплив канонічного права на розвиток романо-германського права.
7. Роль науки у формуванні романо-германської правової сім`ї.
8. Вплив сучасних інтеграційних процесів в Європі на розвиток романо-германської сім`ї права.

Теми рефератів:

- Значення школи глосаторів і пост – глоса торів в становленні романо-германської сім`ї права.
- Сучасні тенденції розвитку правових джерел сім`ї континентального права.

Тема 6: Специфіка англо-американської правової сім`ї

1. Історичний шлях розвитку англо- американської сім`ї права.
2. Специфічні риси сім`ї англо-американського права.
3. Характеристика англійського права.
4. Спільні риси та відмінності права США та англійського права.
5. Система джерел права англо-американської правової сім`ї.
6. Сутність загального права.
7. Співвідношення загального права і законодавства.
8. Характеристика декларативної теорії права.
9. Поняття права справедливості.
10. Співвідношення права справедливості і загального права.
11. Поняття статутного права.

Теми рефератів:

- Роль судів справедливості лорда канцлера в становленні сучасної структури англо-американського права
- Законодавство в системі джерел правової системи США.

Тема 7. Передумови та механізм зближення національних правових систем в сучасних умовах суспільного розвитку.

1. Характеристика процессу глобалізації.
2. Попередження і вирішення юридичних колізій.
3. Зближення національних законодавств.
4. Поняття модельних законодавчих актів.
5. Уніфікація правових норм .
6. Поняття та значення міжнародно-правової допомоги.

Теми рефератів:

- Сучасні тенденції європейських інтеграційних процесів.
- Гармонізація національних законодавств держав-учасниць СНД.

ЗМІСТОВИЙ РОЗДІЛ 3. ОСНОВНІ НАПРЯМИ ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ СУТНОСТІ ТА ТАНДЕНЦІЙ ВЗАЄМОВПЛИВУ МІЖНАРОДНОГО ТА ВНУТРІШНЬОДЕРЖАВНОГО ПРАВА.

Тема 8. Сучасні процеси взаємовпливу національних правових систем.

Поняття правових інтеграційних процесів. Сучасні Тенденції правової інтеграції на сучасному етапі розвитку світового співтовариства. Характеристика способів подолання юридичних колізій в правових системах різних держав. Зміст основних напрямів погодженого правового розвитку, їх співвідношення. Роль типових (модельних) законів в забезпеченні інтеграції правових систем держав-учасниць СНД. Державна політика щодо адаптації законодавства України до законодавства

Європейського Союзу. Етапи, механізм та форми забезпечення процесу адаптації законодавства України до законодавства ЄС.

Тема 9. Порівняльно-правові дослідження міжнародного права і внутрішнього права країн світу.

Характеристика теорій співвідношення міжнародного і внутрішньодержавного права. Сутність взаємного впливу міжнародної і національних правових систем. Проблеми забезпечення відповідності положень національних законодавств міжнародно-правововим стандартам. Методичні рекомендації щодо здійснення порівняльно-правових досліджень проблем співвідношення міжнародного та національного права. Специфіка порівняльно-правових досліджень проблем співвідношення міжнародного та національного права. Критерії порівняльно-правового аналізу співвідношенн внутрішньодержавного і міжнародного права.

2. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий розділ 1.												
Тема 1. Історія порівняльного правознавства	9	1				8	10	2	2			6
Тема 2. Теорія порівняльного правознавства	9	1				8	8	2				6
Тема 3. Методологія порівняльного правознавства	9	1				8	4					4
Тема 4. Порівняльно-правові дослідження сучасних правових вчень.	1	1					6					6
Тема1 Загальна характеристика порівняльного правознавства	2		2				6					6
Тема 2: Методологія порівняльного правознавства.	2		2				6					6
Тема 3. Види порівняльно-правових досліджень та правила їх організації.	4		4				6					6
Тема 4. Поняття та структура правової системи.	2		2				4					4
Разом за змістовим розділом 1	**38**	**4**	**10**			**24**	**50**	**4**	**2**			**44**
Змістовий розділ 2.												

Тема 5. Порівняльно-правові дослідження національних правових систем	9	1				8	6					6
Тема 6. Порівняльно-правові дослідження сучасних правових сімей	7	1				6	4					4
Тема7. Характеристика основних правових сімей сучасності.	9	1				8	10					10
Тема 5: Характеристика романо-германської правової сім`ї.	2		2				4					4
Тема 6: Специфіка англо-американської правової сім`ї.	2		2				4					4
Тема 7: Передумови та механізм зближення національних правових систем в сучасних умовах суспільного розвитку	3	1	2				4					4
Разом за змістовим розділом 2	**32**	**4**	**6**			**22**	**32**	**0**	**0**			**32**
Змістовий розділ 3.												
Тема 8. Сучасні процеси взаємовпливу національних правових систем	6	2				4	2					2
Тема 9. Порівняльно-правові дослідження міжнародного права і внутрішнього права країн	6	2				4	2					2
Тема 10 Релігійні правові системи	2	2					2					2
Тема 11 Традиційні правові системи	6	2				4	2					2
Разом за змістовим розділом 3	**20**	**8**				**12**	**8**	**0**	**0**			**8**
Усього годин	90	**16**	**16**			**58**	**90**	**4**	**2**			**84**

4. ТЕМИ ЛЕКЦІЙ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Розділ I Теоретико-методологічні засади порівняльного правознавства		
1.	Тема 1. Історія порівняльного правознавства	1
2.	Тема 2. Теорія порівняльного правознавства	1
3.	Тема 3. Методологія порівняльного правознавства	1
4.	Тема 4. Порівняльно-правові дослідження сучасних правових вчень.	1
Розділ II Характеристика порівняльно-правових досліджень окремих об’єктів		
5	Тема 5. Порівняльно-правові дослідження національних правових систем	2
6	Тема 6. Порівняльно-правові дослідження сучасних правових сімей	2

4	Тема 7. Характеристика основних правових сімей сучасності.	1
Розділ ІІІ. Основні нарями порівняльно-правових досліджень сутності та танденцій взаємовпливу міжнародного та внутрішньодержавного права		
10	Тема 8. Сучасні процеси взаємовпливу національних правових систем	2
11	Тема 9. Порівняльно-правові дослідження міжнародного права і внутрішнього права країн	2
12	Тема 10. Релігійні правові системи	2
13	Тема 11 Традиційні правові системи	1
Разом:		**16**

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Програмою навчальної дисципліни семінарські заняття не передбачені.

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий розділ І. Теоретико-методологічні засади порівняльного правознавства		
2.	Тема 1. Загальна характеристика порівняльного правознавства.	2
3.	Тема 2: Методологія порівняльного правознавства.	2
4.	Тема 3. Види порівняльно-правових досліджень та правила їх організації.	2
5.	Тема 4. Поняття та структура правової системи.	2
Змістовий розділ ІІ. Характеристика порівняльно-правових досліджень окремих об'єктів		
7.	Тема 5: Характеристика романо-германської правової сім`ї.	2
8.	Тема 6: Специфіка англо-американської правової сім`ї.	2
9.	Тема 7: Передумови та механізм зближення національних правових систем в сучасних умовах суспільного розвитку.	2
10.	Тема 8: Сучасні процеси взаємовпливу національних правових систем	2
Разом:		**16**

7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Програмою навчальної дисципліни лабораторні заняття не передбачені.

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Історія порівняльного правознавства.	8
2.	Теорія порівняльного правознавства.	6
3.	Методологія юридичної компаративістики.	6

4.	Порівняльно-правові дослідження національних правових систем.	8
5.	Порівняльно-правові дослідження правових сімей.	6
6	Характеристика основних правових сімей сучасності.	8
7	Сучасні процеси взаємовпливу національних правових систем.	8
8	Порівняльно-правові дослідження міжнародного права і внутрішнього права країн світу.	8
Разом:		**58**

9. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальні завдання є однією з форм організації навчання у вузі, яке має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти одержують в процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці. Індивідуальні завдання виконуються студентами самостійно під керівництвом викладача.

До індивідуальних завдань відносяться: написання рефератів і створення мультимедійних презентацій з доповідями на засіданнях наукового студентського гуртка кафедри, участь у виготовлені макро- та мікропрепаратів, участь в науково –дослідницькій роботі кафедри, участь в написанні тез та статей доповіді на студентських наукових конференціях.

Перелік завдань для індивідуальної роботи студента: участь у роботі студентського наукового гуртка та виступи на наукових форумах; участь у студентській олімпіаді з дисципліни; підбір відео та аудіо матеріалів із розділів навчальної дисципліни; підбір матеріалів і створення презентації з відповідної теми або розділу дисципліни.

10. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий розділ 1. Теоретико-методологічні засади порівняльного правознавства.

Тема 1. Історія порівняльного правознавства.

Питання для самоконтролю:

1. Ідеї порівняльного правознавства у давнину.
2. Концепції порівняльного правознавства.
3. Значення французького і англійського товариств порівняльного законодавства у становленні науки порівняльного правознавства
4. Основні положення 1 Міжнародного Конгресу порівняльного права, 1990, Париж.
5. Основні положення 2 Міжнародного Конгресу порівняльного права, 1924, Гаага.
6. Основні положення 3 Міжнародного Конгресу порівняльного права, 1932, Афіни.
7. Основні проблеми сучасних компаративістських досліджень.

Практичні завдання:

1. Підготуватись до колоквіуму за темою: **„**Роль Міжнародної асоціації порівняльного правознавства, створеної у 1899 р. в Німеччині, у становленні сучасної науки порівняльного правознавства”.

2. Підготувати реферат за темою: „Античне порівняльне право та значення його методології для сучасного порівняльного правознавства".

3. Підготувати доповідь за темою: „ Роль порівняльного аналізу у вченнях Джона Локка, Шарля Луї Монтеск'є, Жан-ЖакаРуссо".

Тема 2. Теорія порівняльного правознавства.

Питання для самоконтролю:

1. Порівняльне правознавство як науковий метод.
2. Порівняльне правознавство як юридична наука.
3. Порівняльне правознавство як сфера наукових досліджень.
4. Порівняльне правознавство як навчальна дисципліна.
5. Предмет, цілі порівняльного правознавства.

Практичні завдання:

6. Здійснити аналіз концепцій порівняльного правознавства.
7. Підготуватись до колоквіуму за темою: „ Різноманіття розумінь порівняльного правознавства"

Тема 3. Методологія юридичної компаративістики.

Питання для самоконтролю:

1. Класифікації методів, які використовуються при проведенні порівняльно-правових досліджень.
2. Об'єкти порівняльно-правових досліджень.
3. Загальні вимоги щодо аналізу об'єктів.
4. Критерії, за якими здійснюється аналіз об'єктів дослідження.
5. Методика порівняльно-правового дослідження законодавства.

Практичні завдання для самоконтролю:

1. Підготуватися до колоквіуму за темою: „Загальна організація порівняльно-правових досліджень"
2. Підготувати реферат на тему: „ Правила застосування порівняльного метода"
3. Підготувати доповідь на тему: „ Аналіз та синтез як елементи порівняльного метода"

Змістовий розділ 2. Характеристика порівняльно-правових досліджень окремих об'єктів.

Тема 5. Порівняльно-правові дослідження національних правових систем.

Питання для самоконтролю:

1. Поняття та структура національної правової системи.
2. Аналіз різноманіття загальнотеоретичних визначень поняття національної правової системи.
3. Аналіз різноманіття загальнотеоретичних визначень структури національної правової системи.
4. Методологічне значення правової системи,
5. Методика дослідження національних правових систем.

Практичні завдання:

1. Підготуватися до колоквіуму за темою: „Необхідність та значення компаративістських досліджень національних правових систем”

2. Підготувати доповідь на тему: „Основні принципи системності”

Тема 6. Порівняльно-правові дослідження правових сімей.

Питання для самоконтролю

1. Критерії об’єднання правових систем у правові сім’ї.
2. Джерела (форми) права як юридична категорія і критерій формування правових сімей.
3. Ієрархія джерел права в різних правових сім`ях
4. Співвідношення звичаю і права в різних правових сім’ях
5. Роль законодавства як джерела права правових сімей

Практичні завдання

1. Здійснити порівняльний аналіз різноманітних класифікацій правових систем
2. Підготувати доповідь на тему: „Скандинавська правова система. Загальні і особливі риси.”

Тема 7. Характеристика основних правових сімей сучасності.

Питання для самоконтролю:

1. Історичні корні романо-германської правової сім’ї.
2. Еволюція розвитку романо-германської правової сім’ї та фактори, що вплинули на її розвиток.
3. Роль глосаторів – германських докторів права у становленні романо-германської правової сім’ї.
4. Структура англійського права. Становлення загального права (1066–1485 рр.).
5. Судова практика або судовий прецедент як один з основних джерел англо-американської правової сім’ї.
6. Виникнення суду присяжних та його роль у формуванні англійського права.
7. Історія виникнення та основні риси мусульманського права.
8. Система джерел релігійної правової сім’ї.

Практичні завдання:

1. Підготуватись до колоквіуму за темою: „ Еволюція мусульманського права і пристосування його до сучасного світу”.
2. Підготувати реферат на тему: „Формування китайського права и вплив на нього релігійно-моральних норм конфуціанства та даосизму”.
3. Підготувати доповідь на тему: „ Особливості індійського права. Дхарма, артха і кама – джерела індійського права”.

Змістовий розділ 3. Основні напрями порівняльно-правових досліджень сутності та тенденцій взаємовпливу міжнародного та внутрішньодержавного права.

Тема 8. Сучасні процеси взаємовпливу національних правових систем.

Питання для самоконтролю:

1. Подолання юридичних колізій в праві різних країн.

2. Зміст основних напрямів погодженого правового розвитку, їх співвідношення.

3. Державна політика щодо адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу.

4. Етапи, механізм та форми забезпечення процесу адаптації законодавства України до законодавства ЄС.

Практичні завдання:

1. Підготуватись до колоквіуму за темою: „Загальносвітові тенденції правового розвитку та їх відображення у сучасній правовій системі України".

2. Підготувати реферат на тему : „Загальна характеристика права ЄС".

3. Підготувати доповідь на тему: „Характеристика інтеграційних процесів України до Європейського Союзу" .

Тема 9. Порівняльно-правові дослідження міжнародного права і внутрішнього права країн світу.

Питання для самоконтролю:

1. Загальна характеристика проблем співвідношення міжнародного і національного права.

2. Форми та проблеми процесу узгодження міжнародного права і національних правових систем.

3. Методичні рекомендації щодо здійснення порівняльно-правових досліджень проблем співвідношення міжнародного та національного права.

4. Мета, об`єкти, критерії порівняльно-правових досліджень проблем співвідношення міжнародного та національного права.

Практичні завдання:

1. Підготуватися до колоквіуму за темою: „Формально-юридичні показники, за якими здійснюється дослідження співвідношення міжнародно-правових та національних правових документів".

2. Підготувати доповідь на тему: „Юридико-змістовні (юридико-соціальні) показники, за якими здійснюється дослідження співвідношення міжнародно-правових та національних правових документів".

11. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При викладанні навчальної дисципліни «Порівняльне правознавство» застосовуються інформаційні та практичні методи навчання: класичні лекції, лекції-дискусії, практичні заняття, консультації з виконання самостійної та індивідуальної роботи студентів, а також виконання рефератів зорієнтованих на науково-дослідницький пошук студентів, підготовка коротких повідомлень на основі додаткової літератури курсу, письмові завдання при проведенні контрольних робіт.

Методи навчально-пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративний метод, репродуктивний метод, метод проблемного викладу, частково-пошуковий або евристичний метод, дослідницький метод.

Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності: індуктивні і дедуктивні методи навчання, методи стимулювання і мотивації навчання.

12. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Відповідно до плану вивчення дисципліни «Порівняльне право» передбачається проведення поточного та підсумкового контролю:

- поточний контроль передбачає проведення опитування під час практичних занять;
- контроль виконання ІНДЗ та інших видів робіт;
- підсумковий контроль реалізується у вигляді іспиту.

1. Оцінювання знань студента під час практичних занять.
2. Виконання завдань для самостійної роботи.
3. Виконання ІНДЗ.
4. Проведення проміжних тестів.
5. Проведення поточного контролю.
6. Проведення підсумкового іспиту.

13. ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ.

Формою підсумкового контролю є **іспит**, який складається очно в період призначений деканатом або за індивідуальним графіком, який затверджується навчальним планом. Основною формою підсумкового контролю є тестування, робота над практичним завданням та співбесіда.

14. СХЕМА НАРАХУВАННЯ ТА РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ.

Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи з дисципліни «Порівняльне право» здійснюється в балах відповідно до табл.14.1

Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку.

Таблиця 14.1

Розподіл балів оцінювання успішності студентів з навчальної дисципліни

Розділ I Поточне тестування та самостійна робота												Розділ II Підсумковий контроль	Всього
Змістовий розділ 1					Змістовий розділ 2								
Т1	Т2	Т3	Т4	КР1	Т5	Т6	Т7	Т8	Т9	ІНДЗ	КР2		
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	40	100

Т1, Т2, ..., Т14 – теми занятьКР1, КР2 – контрольні роботи ***ІНДЗ – індивідуальне науково-дослідне завдання*

Поточне оцінювання знань студентів проводиться протягом семестру у наступних формах:

- усного опитування студентів на практичних заняттях та оцінки рівня їх знань;
- перевірки правильності розв’язання практичних задач;
- експрес-опитування (в усній чи письмовій формі).

Загальна оцінка знань студентів за поточним контролем

Результати поточного контролю знань студентів в цілому (за усіма формами робіт) оцінюються в діапазоні від **0** до **60** балів.

Студент допускається до підсумкового контролю за умови виконання вимог навчальної програми та у разі, якщо за поточну навчальну діяльність він набрав не менше **36** балів.

Підсумкове оцінювання знань студентів проводиться у формі **іспиту**.

Критерії оцінювання знань під час іспиту. Максимальна кількість балів, яку можна отримати на іспиті складає **40** балів (див. табл. 14.2).

Розподіл балів оцінювання при підсумковому контролі з навчальної дисципліни

Таблиця 14.2

Оцінка в балах за поточне оцінювання	Оцінка в балах за підсумкове оцінювання	Оцінка за національною шкалою
54-60	36-40	Відмінно
45-53	30-35	Добре
36-44	24-29	Задовільно
менше 36	менше 24	Незадовільно

Під час оцінювання відповіді на окреме питання додатково враховуються допущені недоліки та помилки, якими вважаються:

неохайне оформлення роботи (не загальноприйняті скорочення, незрозумілий почерк, використання олівців замість чітких чорнил) (мінус **2** бали);

неточності в назвах окремих економічних категорій та понять (мінус **4** бали).

Критерії оцінювання відповіді на теоретичні питання білету:

1. Повна відповідь на питання, яка оцінюється ***«відмінно»***, повинна відповідати таким вимогам:

- розгорнутий, вичерпний виклад змісту даної у питанні проблеми;
- повний перелік необхідних для розкриття змісту питання економічних категорій та законів;
- здатність здійснювати порівняльний аналіз різних теорій, концепцій, підходів та самостійно робити логічні висновки й узагальнення;
- уміння користуватись методами наукового аналізу економічних явищ, процесів і характеризувати їхні риси та форми виявлення;
- демонстрація здатності висловлення та аргументування власного ставлення до альтернативних поглядів на дане питання;
- використання актуальних фактичних та статистичних даних, знань дат та історичних періодів, які підтверджують тези відповіді на питання.

2. Відповідь на питання оцінюється ***«добре»***, якщо:

- відносно відповіді на найвищий бал не зроблено розкриття хоча б одного з пунктів, вказаних вище (якщо він явно потрібний для вичерпного розкриття питання) або, якщо:

- при розкритті змісту питання в цілому правильно за зазначеними вимогами зроблені окремі помилки під час: використання цифрового матеріалу.
- Відповідь на питання оцінюється ***«задовільно»***, якщо:
- відносно відповіді на найвищий бал не зроблено розкриття чотирьох чи більше пунктів, зазначених у вимогах до нього (якщо вони явно потрібні для вичерпного розкриття питання);
- одночасно присутні чотири чи більше типів недоліків, які окремо характеризують критерій оцінки питання;
- висновки, зроблені під час відповіді, не відповідають правильним чи загально визначеним при відсутності доказів супротивного аргументами, зазначеними у відповіді;
- характер відповіді дає підставу стверджувати, що особа, яка складає іспит, не зовсім правильно зрозуміла зміст питання чи не знає правильної відповіді і тому не відповіла на нього по суті, допустивши грубі помилки у змісті відповіді.

З урахуванням вищевикладеного результати іспиту оцінюються в діапазоні від **0** до **40** балів для студентів. При цьому, якщо відповіді студента на екзамені оцінені менше ніж на 30%, він отримує незадовільну оцінку за результатами іспиту та незадовільну загальну підсумкову оцінку.

Загальна підсумкова оцінка з дисципліни складається з суми балів за результати поточного контролю знань та за виконання завдань, що виносяться на іспит.

Загальна підсумкова оцінка не може перевищувати **100 балів**.

Загальна підсумкова оцінка в балах, за національною шкалою та за шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та залікової книжки студента (див. табл. 14.3).

Таблиця 14.3

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
66-73	D	задовільно	
60-65	E		
30-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-29	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

15. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Робоча навчальна програма дисципліни;
2. Плани лекцій, практичних занять та самостійної роботи студентів;

3. Тези лекцій з дисципліни;

4. Методичні рекомендації та розробки для викладача;

5. Методичні вказівки до практичних занять для студентів;

6. Методичні матеріали, що забезпечують самостійну роботу студентів;

7. Тестові та контрольні завдання до практичних занять;

8. Перелік питань та завдань для поточного і проміжного контролю знань з дисципліни;

9. Перелік питань до іспиту, завдання для перевірки практичних навичок під час іспиту.

16. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Петришин 0.13. Порівняльне правознавство у таблицях : навч. посіб. для юрид. вищ. навч. закл. і ф-тів/ О. В. Петришин, О.В. Зінченко, Д.В. Лук'янов, С.П. Погребняк. - Х. : Право, 2018. - 164 с. 2.
2. Петришин О. В. Порівняльне правознавство : хрестоматія для юрид. вищ. навч. закл. і ф-тів : навч. посіб. - Х. : Право, 2016. - 1024 с.
3. Петришин О.В. Порівняльне правознавство у таблицях : навч. посіб. для юрид. вищ. навч. закл. і ф-тів/ О. В. Петришин, О.В. Зінченко, Д.В. Лук'янов, С.П. Погребняк. - Х. : Право, 2018. - 164 с.
4. Петришин О. В. Порівняльне правознавство : хрестоматія для юрид. вищ. навч. закл. і ф-тів : навч. посіб. - Х. : Право, 2016. - 1024 с.

Додаткова

1. Порівняльне правознавство: хрестоматія для юрид. вищ. навч. закл. і ф-тів: навч. посіб Уклад. Петришин О.В., Зінченко О.В., Лук'янов Д.В Х.: Право, 2016
2. Порівняльне правознавство: підручник/ С.П. Погребняк, Д.В. Лук'янов, І.О. Біля-Сабодаш та ін.; за заг. ред.. О.В. Петришина.-Х.: Право, 2012.-272 с.
3. Бойко І. С. Порівняльне правознавство : навч. посіб. / І. С. Бойко, Б. В. Бабін. – 2-ге вид., випр. та допов. – О. : Фенікс, 2011. – 152 с.
4. .Порівняльне правознавство у системі юридичних наук: Проблеми методології / О.В. Кресін та ін. ; ред.. Ю.С. Шемшученко.- К. 2006.-256 с.
5. Бехруз Х. Порівняльне правознавство: Підручник. - Одеса: Фенікс, 2009. - 464с.
6. Лазор, Л.И. Каноническое право: учебник / Л.И. Лазор, В.В. Лазор, И.И. Шамшина.- 1-е изд.- Луганск: Изд-во ООО «Виртуальная реальность», 2010.-569 с.
7. Марченко М. Н. Сравнительное правоведение : учеб. / М. Н. Марченко. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Проспект, 2011. – 784 с.
8. Харитонова О., Харитонов Є. Порівняльне право Європи. Посібник.- Харків, 2002

9. Харитонов Є. Деякі питання класифікації європейських систем приватного права / Є. Харитонов, О. Харитонова // Порівняльне правознавство. – 2012. – № 3/4. – С. 177–196.

10. Леже, Р. Великие правовые системы современности: сравнительно-правовой подход / Р. Леже: пер. с фр. – М.: Волтерс Клувер, 2009.-584 с.

11. Кьотц Х. Старі та нові проблеми порівняльного права / Х. Кьотц // Порівняльне правознавство. – 2012. – № 1/2. – С. 90–103.

12. Отраднова О. О.Застосування принципу справедливості у деліктних правовідносин у цивільному праві: порівняльно-правовий аналіз / О. О. Отраднова // Порівняльне правознавство. Сучасний стан і перпективи розвитку: зб. матеріалів міжнар. наук. симпозіуму "Дні порівняльного правознавства", (м. Київ, 8–11 квіт. 2009 р.). – К., 2009. – С. 508–511.